

Statsvetenskapliga förbundet

Förbundsredaktör: Katarina Roos

Swepsa 2021

av Katarina Roos

Så sent som för två år sedan hade Mittuniversitetet inte tidigare stått värd för förbundets årsmöte. Därför ändrades turordningen så att lärosätet skulle få stå värd för konferensen 2020. Nu har Mittuniversitetet skrivit in sig i Statsvetenskapliga förbundets historiebok som det enda lärosäte hittills som arrangerat Swepsa två gånger i rad, i digitala rum dessutom eftersom pandemin behållit greppet om samhället. Konferensen genomfördes mellan 29 september och 1 oktober och inleddes med en keynote av professor Hanspeter Kriesi vid European University Institute of Florens. Titeln för anförandet var *Is there a crisis of democracy in Europe?* Professor Kriesi svar på frågan är att det finns anledning till oro, men inte till panik. Kriesi konstaterar att stödet för demokratiska principer bland medborgare i europeiska länder är stort, men att det finns ett missnöje med hur demokratiska principer realiserats. Vidare menar Kriesi att det finns anledning att vara noggrann i hur populism definieras eftersom populism både kan uppstå som ett resultat av strukturella förändringar i samhället och som ett resultat av politiskt missnöje.

RAPPORTER FRÅN ARBETSGRUPPNA

Totalt hölls 66 presentationer vid årsmötet. Minst en författare var på plats digitalt för att presentera, men det totala författarantalet var långt högre eftersom många papper var samförfattade. Inför konferensen hade tio arbetsgrupper annonserats varav åtta

kunde genomföras. Arbetsgruppen *Gender, politics and theory* fick för få anmälda papper och slogs, liksom förra året, samman med arbetsgruppen *Critical perspectives on power and politics*. Gruppen leddes av Sara Nylén (MIUN) och Andreas Öjehag (KAU). Sammanlagt presenterades tretton papper, och utöver uppsatsförfattarna deltog även ett antal personer som önskade lyssna utan att själva presentera. Andreas Öjehag berättar att det som förenar inte är ett empiriskt forskningsområde eller en traditionell sub-disciplin, utan det sätt på vilket många av forskarna applicerar metoder och/eller perspektiv på forskning. Det gör att deltagarna upplever stor behållning i att få läsa, kommentera och få kommentarer från andra forskare som arbetar med liknande perspektiv, om än i andra fält. Andreas berättar vidare att det öppnade upp för djuplodande samtal kring teoretiska antaganden, tolkningar och tillvägagångssätt.

Miljögruppen *Environmental politics* brukar vara en av de större grupperna, men denna gång var den något mindre med åtta deltagare och fem paperpresentationer. Stefan Linde som var ordförande berättar att diskussionerna var goda och att samtliga författare fick konstruktiva kommentarer på sina uppsatser trots den relativt begränsade storleken på gruppen. Uppsatserna utgjorde en bra blandning av såväl teoretiska som empiriska bidrag, med olika metodologiska och vetenskapsteoretiska utgångspunkter, och rörde allt från naturresursförvaltning, till sociala proteströrelser, klimatflyktingar, klimatlagar och miljövänligt beteende bland väljare.

I arbetsgruppen *Political behavior and parties* (swepop) presenterades nio papper, och utöver författarna deltog också ytterligare en handfull personer som inte presenterade egna papper. Niklas Bolin som tillsammans med Stefan Dahlberg var ordförande i gruppen berättar att det var en god balans mellan seniora forskare och doktorander. Majoriteten av texterna behandlade svenska förhållanden, även om det fanns fallstudier från andra länder samt komparationer med data från flera olika länder. Det var en viss övervikt mot kvantitativt orienterade papper.

Arbetsgruppen *Challenges to democracy, answers from political theory* leddes av Josef Hien (MIUN) och sju papper presenterades. Många olika teman behandlades, bland annat den mörka sidan av socialt kapital, liberala normer och värderingars rötter och högerextremism.

Arbetsgruppen som samlar förvaltningsforskning i bred bemärkelse brukar vanligtvis vara en av de största, så även denna gång. Totalt presenterades elva papper i gruppen *Public administration and governance*. Ordförande var Evangelia Petridou (MIUN) och Petra Svensson (HH). Ordföranden valde att uppmana gruppdeltagarna att skicka sina tankar och reflektioner till förbundsredaktören, vilket några också gjorde. Simone Grännsjö (MIUN), som deltog i gruppen, berättar att flera av de texter som behandlades rörde offentliga institutioners arbete med klimatrelaterade frågor och att teman som togs upp var miljömedveten offentlig upphandling, sociala frågor integrering i klimatarbete, sektorsövergripande samverkan och kommunal krisberedskap. Andra teman var aktörer i offentlig sektor som driver policyförändring, statlig granskning, relationen i styrningen mellan stat och kommun och relationen mellan politik och förvaltning. Linn Antonsson (UMU) menar att det var värdefullt att kunna delta för att observera konferensformatet och att det var intressant att få läsa texter som inte är helt färdiga för publicering.

Arbetsgrupperna *European studies and International Relations* och *Comparative Politics* slogs, liksom föregående år, samman. John Högström (MIUN), som var ordförande för gruppen, berättar att tio abstracts hade lämnats in. Efter två sena återbud blev det åtta paperpresentationer. Från gruppen rapporteras bra och givande samtal om hur texterna skulle kunna vidareutvecklas.

Arbetsgruppen *Migration and Integration – structures, policies and actors* leddes av Gustav Lidén (MIUN) och Jon Nyhlén (SU). Sju papper presenterades av lika många författare, men det sammanlagda antalet författare bakom uppsatserna var tretton. Ytterligare en deltagare som inte presenterade något papper deltog. Flera svenska lärosäten var representerade, men även vårt östra grannland Finland var väl representerat med deltagare från Helsingfors och Tammerfors universitet. Gustav Lidén berättar att några teman var återkommande, såsom analyser av policyförändringar av den så kallade europeiska flyktingkrisen 2015. De papper som presenterades fokuserade på olika analysnivåer, europeiska och nordiska länder men även jämförelser mellan svenska kommuner. Andra papper bjöd på en internationell utblick, bland annat en analys av hur människor i diaspora behandlas av auktoritära hemländer och en studie som visar hur politiskt intresse och auktoritära värderingar hänger samman med inställning till flyktingpolitik. Ytterligare andra papper var mer lokalt orienterade. Ett bidrag undersökte social exkludering i utsatta bostadsområden. De papper som presenterades uppvisade stor metodologisk bredd, vilket får betraktas som en av forskningsfältets styrkor.

Arbetsgruppen *Risk Assessment, Risk Analysis, and Crisis Management* var nykomling vid Swepsa 2020. Gruppens ordförande Pär Olausson (MIUN) berättade då att det i gruppen uttryckts en intention och förhoppning om att bli en återkommande grupp, en ambition som realiserades denna gång. Pär Olausson delade ordförandeskapet

med Christine Große (MIUN). Gruppen hade tretton deltagare och sex presentationer. Företrädare för Risk and crisis research centre (RCR) vid Mittuniversitetet presenterade RCR Simulation Lab, en tekniskt avancerad labmiljö som kan användas för simulering av olika situationer och miljöer.

REFLEKTIONER UTFRÅN ARBETSGRUPPERNAS RAPPORTER

I egenskap av förbundsredaktör brukar jag kontakta arbetsgruppernas ordförande och be om korta rapporter från respektive arbetsgrupp. I förra årets rapporter noterade några ordföranden att det digitala formatet medgav att deltagare kom och gick under workshopens gång. Någon sådan notering fanns inte i årets rapporter. Kanske betyder det att vi numera betraktar närvaro som norm även i det digitala konferensrummet. Eller så stavas normen numera svängdörrar. Vi kanske har vant oss vid att befinna oss i, och röra oss mellan, många olika sammanhang och situationer (nästan) samtidigt, enbart separerade av några knapptryckningar. Jag kan inte låta bli att undra. Hur kommer konferenser att genomföras post-covid? Kommer vi att återgå till det gamla eller har normerna för deltagande vid och genomförande av internationella vetenskapliga konferenser förändrats för alltid? Kommer forskarsamhället verkligen att återgå till konferenser som kräver långa resor i detta klimatkrisens tidevarv?

En stor fördel med det digitala konferensrummet är att det möjliggör brett deltagande. Några av dem som tagit chansen att lyssna på samtalen i arbetsgrupperna utan att själva presentera är doktorander. Just för den gruppen kan det digitala formatet var en fördel, då det inte medför vare sig rese- eller konferenskostnader. Å andra sidan är byggandet av nätverk oerhört viktigt, inte minst för doktorander. Om framtidens konferenser fortsatt kommer att hållas i digitala konferensrum är det viktigt att skapa utrymmen i schemat för just nätverkande.

Det är en utmaning, men långt ifrån omöjligt.

I förbundets styrelse har det vid några tillfällen uttryckts farhågor för att deltagandet ska sjunka i det digitala formatet. Den senaste gången som årsmötet genomfördes på plats var 2019 och då presenterades omkring 90 papper. Motsvarande siffra i år var 66, vilket är en ökning i jämförelse med föregående år då det var cirka 50. De flesta arbetsgrupper har minskat under samma tidsperiod, sett till antal paperpresentationer, men det är inte fråga om några dramatiska minskningar. I två arbetsgrupper har antalet papper däremot halverats under samma period, vilket kan bero på formatet men också på helt andra eller slumpmässiga orsaker. Det har alltså skett en viss minskning av antalet papper som presenterats under den senaste treårsperioden. För årsmötet 2018 finns ingen uppgift på antal papper, men däremot på antal deltagare som enligt verksamhetsberättelsen för det aktuella året var 150. Året innan var motsvarande siffra 93. Något exakt deltagarantal för 2020 och 2021 har jag inte men utifrån antalet papper torde det ha också ha minskat.

Som förbundsredaktör har jag vid de senaste årsmötena ägnat mig åt att analysera författarkonstellationer, andel kvinnliga respektive manliga författare, samt språk bland de papper som presenterats på Swepsa. Någon motsvarande analys har jag inte gjort denna gång men av de 47 av totalt 66 titlar som jag har tillgång till är två (!) på svenska. Resterande är skrivna på engelska. Det är förvisso ett uttryck för rationalitet, men vad händer på lång sikt med svenskan som vetenskapligt språk?

STATSVETENSKAPLIGA FÖRBUNDETS ÅRSMÖTE — NY STYRELSE OCH ÅRSMÖTESFÖRHANDLINGAR

Patrik Hall som varit ordförande och Magnus Erlandsson som varit sekreterare under två år avslutade sina uppdrag. Till ny ordförande valdes Douglas Brommesson och till ny sekreterare valdes Johanna Jormfelt.

Båda är verksamma vid Linnéuniversitetet. Även i styrelsen blev det några förändringar. Sex ledamöter lämnade styrelsen: Annika Fredén (KAU), Khalid Khayati (LIU), Magnus Hagevi (LNU), Henrik Oskarsson Ekengren (GU), Annica Sandström (LTU) samt Gustav Sundqvist (MDH). De nya ledamöterna som ersatte dessa är David Olsson (KAU), Mariana Gustafsson (LIU), Anna Bendtz (GU), Charlotta Söderberg (LTU), Jörgen Ödalen (MDH), samt Patrik Hall (MAU). Martin Karlsson (ORU), Niklas Bolin (MIUN), Sara Svensson (HH), Anna Michalski (UU), Dalia Mukhtar-Landgren (LU), Therese Bjärstig (UMU), Ulrika Mörth (SU), Ann-Catherine Jungar (SH) samt Kjell Engelbrekt (FHS) omvaldes samtliga. Thomas Larue, som är sekretariatschef för utvärderings- och forskningssekretariatet i riksdagen, och Tove Dannestam, som är chef för omvärld och samverkan på myndigheten för tillgängliga medier, omvaldes som allmänrepresentanter.

Den numera avslutade pilotutvärderingen som Vetenskapsrådet gjort av ämnet statsvetenskap behandlades under punkten verksamhetsberättelse. Tidigt i processen tog styrelsen initiativ till en gemensam skrivelse till Vetenskapsrådet. Patrik Hall redogjorde för styrelsens arbete under året och innehållet i den skrivelse som skulle sändas till Vetenskapsrådet efter årsmötet. Den innehåller sju kritiska punkter och finns att läsa i sin helhet i möteshandlingarna inför årsmötet på Statsvetenskapliga förbundets hemsida. Bland annat riktas kritik mot att kriterierna för att mäta samhällelig "impact" inte framgick i början av processen, och att de utvärderingskriterier som sedan tillämpades var otydligt formulerade och mer orienterade mot traditionell vetenskaplig grund än "impact". Syftet med och tidpunkten för utvärderingen problematiseras också.

På dagordningen stod även en stadgeändring som den avgående styrelsen hade lagt fram. Initiativet kom från Patrik Hall som väckt frågan i styrelsen under det gångna verksamhetsåret. När han i egenskap

av ordförande skulle besvara en enkät från International Political Science Association (IPSA) blev han varse att det inte fanns något i förbundets stadgar om akademisk frihet. Styrelsen menade i likhet med Hall att det fanns ett behov av stadgeändring. Årsmötet välkomnade stadgeändringen, men några mötesdeltagare menade att den föreslagna formuleringen inte var tillräckligt specificerad. Det påtalades bland annat, att det ibland är det egna lärosätet som har intentioner eller agerar på ett sådant sätt att det riskerar att inskränka eller kringskära den akademiska friheten. Den föreslagna formuleringen som var att "Förbundets uppgift är, ...att värna den akademiska friheten" fick ett tillägg i slutet "i forskning och undervisning". Stadgeändringen skickar viktiga signaler såväl inåt i förbundet som mot det omgivande samhället.

I samband med årsmötet lämnades stafettpinnen vidare till Örebro universitet för arrangemang av Swepsa 2022, som äger rum 28–30 september.

STATSVETENSKAPLIGA FÖRBUNDETS PRISER

Vid årsmötet brukar även ett antal priser tillkännages. Pris för bästa uppsats till yngre forskare som presenterades vid Swepsa 2020 blev Anton Ahlén, som är doktorand vid Uppsala universitet som presenterade ett paper med titeln "A progressive dilemma? Investigating cross-country variations in family immigration policy through the lens of welfare state regimes".

Vid årsmötet brukar också Statsvetenskapliga förbundets pris för bästa uppsats i Statsvetenskaplig tidskrift annonseras. Vinnare blev denna gång Martin Ericsson som författat uppsatsen "Partierna, rösträtten och medborgarskapet. Riksdagsdebatten om utlandssvenskars och icke-medborgares rösträtt efter år 1921" som publicerades i Statsvetenskaplig tidskrift nr 2/2020. Martin Ericsson är docent i historia vid Lunds universitet.

Slutligen en påminnelse om att Statsvetenskapliga förbundet också delar ut ett pris för bästa bok om svensk politik. Det instiftades 2014 och delas ut vart tredje år. Nästa gång priset delas ut är i samband med årsmötet 2022. Böcker som kan nomineras till nästa prisutdelningstillfälle ska ha ett publiceringsdatum inom tidsperioden 2018–2021. Mer information om vilken typ av böcker som kan nomineras och om nomineringsförfarande finns tillgänglig på förbundets hemsida.

Katarina Roos är verksam vid Statsvetenskapliga institutionen, Umeå universitet.
E-post: katarina.roos@umu.se

Prenumerera på Statsvetenskaplig tidskrift!
www.statsvetenskapligtidskrift.org